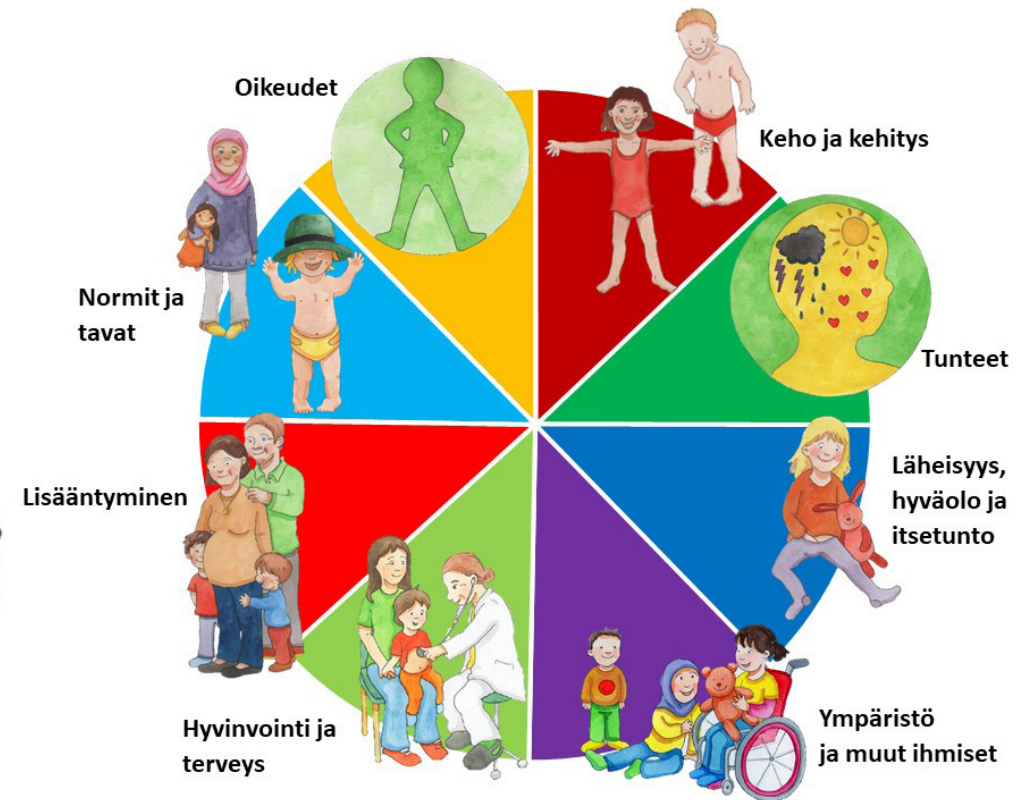

VUOSIKELLO 1-2 V

Keho ja kehitys

Aiheita	Puhutaan	Materiaaleja	Leikitään	Huoltajalle
<ul style="list-style-type: none"> ● Miltä oma keho ja kosketus tuntuu? ● Asialliset nimet kaikille kehon osille. ● Lupa puhua ja kysyä kaikesta. ● Monenlaiset kehot ja kehityspolut/ yhtä arvokkaat. ● Millainen minä olen? Mitä jo osaan? ● Mitä kehossani tapahtuu? ● Mitä varten kehon osat ovat? ● Uteliaisuus ja oman kehon tutkiminen sallittu. ● Säännöt tutkimusleikeille ja itsemääräämisoikeus omasta kehosta (ei tutkita toisten yksityisiä paikkoja). 	<p>”Pimppi ja pippeli ovat erityisen arvokkaita ja herkkiä kehon osia, joista pidetään hyvää huolta ja niistä saa päättää itse.”</p> <p>”Kaikilla on omanlaiset kehot. Toiset ovat lyhyitä, toiset pitkiä. Hiusten väri ja pituus ovat erilaisia.”</p> <p>”Unnuttelu voi tuntua hyvältä ja rentouttavalta. Mutta jos unnuttelee koko ajan, niin voi unohtua leikki ystävien kanssa. Sekin on tärkeää. Mennäänkö etsimään sinulle leikki?”</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Puheeksi ottamisen kortit ja ohjaajan opas ● Mitä on kehotunnekasvatus? ● Lapsen seksuaalisuus 1–2 v. <p>Kirjat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Patricelli: Potalla, Paukku ja kylvyssä ● Wolde: Teemu ja Maija, Teemu kylpee/ Teemun ja Maijan pukuleikit ● Daynes & Trembley: Kysy ja Kurkista! Ihminen <p>Laulut:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Pää-olkapää-peppu ● Ti-Ti Nalle: Pottapolkka ● Perkiö & Huovi: Valonsäde/ Tanssivarpaat 	<p>Kehorytmejä: Millaisia ääniä saadaan, kun -tömistellään jaloilla? -suhistellaan käsillä? -rummutetaan masua? -naputellaan päätä? Tuleeko kaikilta erilainen ääni?</p> <p>Piirtäkää isolle paperille iso ihmiskeho ja laminoi-kaa se. Aikuiset piirtävät kuvaan sopivat peruskehonosat, kuten silmät, korvat, peppu, sormi ym. ja leikkaavat ja laminoivat ne. Lapset saavat sijoittaa sinitarralla liimattavia kehonosia oikealle paikalle.</p> <p>Laiva on lastattu kehonosien kuvilla. Voitte käyttää kuvia esim. Papunetistä.</p>	<p>Aloituskeskustelussa huoltajien kanssa ota kehotunnekasvatuksen teemat esiin. Selitä termit, tavoitteet ja miksi näitä asioita on hyvä ottaa puheeksi lapsen kanssa. Hyviä aiheita aloittaa ovat: yksityisyys, alastomuus, läheisyys, kosketus, vessatavat, ihastumiset, oman kehon oikeudet ym.</p> <p>Käy läpi arvostaen myös mahdolliset ennakkoluulot, virheuskomukset tai lähtötiedot.</p> <p>Tee viikko- tai kuukausikirje vanhemmille. Kuvaa lasten kanssa käytyjä teemoja sekä anna vinkkejä ja aiheeseen liittyvä Väestöliiton videolinkkilista lisätiedon äärelle esim. hyvakysymys.fi/lapsijaseksuaalisuus.</p>

Tunteet

Aiheita

- Tunteiden nimeäminen ja tunnistaminen.
- Tunteet vaihtelevat ilosta kiukkuun. Lapsi huomaa, miten muut suhtautuvat tähän.
- Tunteet tuntuvat keuhossa. Kaikilla on oma kehotunne.
- Lupa kuunnella omaa kehotunnetta ja sanoa se ääneen.
- Ihastuminen, rakastaminen ja mustasukkaisuus – tärkeitä tunteita jo pienilläkin.
- Miten ilmaista omaa tykkäämistunnetta?
- Miten lähestyä toista arvostavasti?
- Lapsi kaipaa ihailua.

Puhutaan

”Tekisikö sinun mielesi halata Marjaa? Kysytään yhdessä Marjalta, haluaako hän halata sinua?”

”Silitellään Marjaa hellästi selästä näin. Kysytään, tykkääkö Marja, kun tällä tavalla silitetään. Marjan kieltoa pitää uskoa.”

”Kaikki tunteet ovat sallittuja ja niistä voi kertoa aikuiselle tai kaverille. Aina ei voi toimia tunteen mukaan.”

”Saa harmittaa. Tunne menee kyllä ohi. Olen kanssasi ja lohdutan sinua.”

Materiaaleja

Kirjat:

- Mäki: Manna ja mahaluu
- Pirhonen: Leo leijona sanoo ei!
- Patricelli: Halataan

Laulut:

- Kielinuput: Miltä tuntuu nallesta
- Nallen laulut: Iloinen ja Vihainen/ Ilmeillään

Leikitään

Laiva on lastattu tunnekuvilla. Mukaan myös ihastuminen, rakastuminen ja mustasukkaisuus -tunteet.

Nukketeatteria tunteista kertovien kirjojen pohjalta.

Musiikkimaalaamista sormiväreillä eri tunnelmaisten laulujen ja sävellysten soudessa taustalla.

Huoltajalle

Käy vanhempainillassa yhdessä läpi: Mitä kehotunnekasvatus tarkoittaa meidän ryhmässämme.

Apuna valmis vanhempainiltamalli.

Päivittäinen kuulumisten vaihto: miten vanhemmat kokevat aiheen? Kerro huoltajille lapsiryhmässä puhutuista aiheista.

Väestöliiton videolinkkilojien lähetykset kaikista kahdeksasta teemasta huoltajille kerran kuussa.

Läheisyys, hyväolo ja itsetunto

Aiheita

- Lapset voivat luottaa läheisyyteen turvallisesa ryhmässä – syliin saa tulla.
- Turvallinen kosketus.
- Kosketukseen kysytään lupa.
- Tuetaan lapsen jo yleensä valmiiksi hyvää kehoitsetuntoa.
- Lapsi voi löytää kehoistaan paikkoja, jotka tuntuvat hyviltä.
- Kaikkia kannustetaan ja autetaan.
- Hyvän olettaminen toisesta.
- Opitaan nauttimaan erilaisista tilanteista: kuten auringonpaiste iholla, lämmin vesi, halaus, keinuminen ym.

Puhutaan

- ”Saanko silittää sinua unille?”
- ”Kylläpä autoit hienosti kaveria, Leo.”
- Käytetään paljon kannustavia ja itsetuntoa tukevia ilmauksia: ihana, ihmeellinen, uskomaton, mahtava, rakas, taitava... Etsitään kunkin lapsen vahvuuksia ja puhutaan niistä ääneen.
- ”Huomaan, ettet nyt halua tulla syliin. Tule istumaan tähän viereen. Voit aina tulla myöhemmin syliin.”

Materiaaleja

Kirjat:

- Cousins: Minä olen paras
- Reittu, Ninka: Oma rakas supernapa

Laulut:

- Nallen laulut (Perkiö & Nuotio): Minä
- Ti-Ti Nalle: Otathan mut syliin

Leikitään

Satuhieronta erilaisilla välineillä, kuten pensselit, huivit, pallot ym. Millainen ja mihin kosketus tuntuu hyvälle?

Kannustuspiiri: jokainen lapsi saa liikkua lapsista muodostetun piirin ympäri yksin tai aikuisen kanssa, jolloin muut lapset taputtavat ja kannustavat liikkujaa. Voitte taputtaessa sanoa rytmikkäästi piiriä kiertävän lapsen nimeä.

Laululeikit, joissa lapsi tai monta lasta voi olla aikuisen sylissä vuorotellen. Esim. Körö körö kirkkoon/ Ihahaa/ Autolla ajetaan varovasti.

Huoltajalle

Vasukeskusteluissa aiheiden esiin tuominen jokaisen lapsen tarpeiden näkökulmasta.

Puheeksi ottamisen kortit voivat olla pöydällä ja huoltaja valitsee esimerkiksi kolme lapselle ajankohtaista korttia, joista puhutaan.

Oikeudet

Aiheita

- Lapsi tutkii innokkaana itseään ja ympäristöään.
- Millaisia oikeuksia lapsilla on?
- Mitä ovat lapsen seksuaalioikeudet?
- Aikuisen kuuluu suojella lasten oikeuksien toteutumista.

Puhutaan

”Lapsella on oikeus hellyyteen ja hyvään kohteluun.”

”Lapsella on oikeus käydä vessassa rauhassa.”

”Kukaan ei saa satuttaa tai puhua sinulle ikävästi.”

”Lapsi saa kysyä aikuiselta ihan mistä vaan.”

”Aikuisen tehtävänä on suojella lapsia. Turvalliselta aikuiselta voi aina pyytää apua, jos on jokin huoli.”

”Lapsella on oikeus kieltäytyä epämukavasta kosketuksesta. Saat sanoa EI jos joku tilanne tai kosketus pelottaa.”

Materiaaleja

Kirjat:

- Amnesty International: Me kaikki synnymme vapaina.

Leikitään

Kuvittakaa kivoilla kuvilla tärkeimmät lasten oikeudet ryhmän seinälle lasten tasoon.

Nukketeatterin avulla voit esitellä lasten oikeuksia ymmärrettävässä muodossa kohtauksina tai tarinoina.

- Vessarauha

- Kehorauha

- Itsemääräämisoikeus

- Lupa kysyä aikuiselta kaikesta ym.

Huoltajalle

Linkkaa ja vinkkaa vanhemmille erilaisia materiaaleja, kuten kuuntelemianne lauluja, lukemianne kirjoja ym., jotta he voivat myös kotona tutustua niihin lastensa kanssa.

Väestöliiton kaikki videot, kurssit, luennot ja materiaalit ovat maksuttomia ja vapaasti jaettavissa.

Ympäristö ja muut ihmiset

Aiheita

- Lapsi kiinnostuu toisista lapsista.
- Tutustutaan monenlaisiin perheisiin.
- Perheillä ja ihmisillä on monenlaisia tapoja olla, elää, toimia, pukeutua ym.
- Lapsi tarkkailee ja matkii. Tutkii ympäristöään.
- Lapsi tulee syliin turvaan.
- Hän haluaa osoittaa rakkauttaan.
- Ystävyys- ja läheisyystaidot: Miten olla hyvä ystävä? Miten saada ystävä tai mennä mukaan leikkiin? Miten ratkaista ristiriitoja?

Puhutaan

- "Oma perhe on tärkeä ja oikeanlainen."
- "Keitä teidän perheeseen kuuluu?"
- "Ihastumisen tunne on ihana asia."
- "Voinko tulla leikkimään teidän kanssanne?"
- "Tiina on tuolla yksin, mennään hakemaan hänet mukaan leikkiimme!"
- "Mennään yhdessä lohduttamaan Ollia!"

Materiaaleja

Kirjat:

- Nilsson: Kolmikko -sarja
- Wirsén: Kuka suuttuu? sekä Kuka jää yksin?
- Kelly: Pääsenkö minäkin mukaan?

Laulut:

- Kansanlaulu: Elefantti-marssi
- Musiikkimatka: Ystävälaulu

Leikitään

- Lentäkää** leikisti toisiin maihin tutustumaan mm. uusiin ihmisiin, eläimiin ja tapoihin.
- Esittäkää** nukketeatteria erilaisista ystävyteen liittyvistä tilanteista.
- Kysykää lapsilta** neuvoa, miten nuket tilanteissa voisi toimia.
- Miten saada kaveri?
- Kun tulee riita?
- Kokeilkaa** yhdessä erilaisia rooleja leikeissä. Miltä tuntuu olla prinsessa, koira, ritari, isä, rallikuski ym.
- Kotileikeissä** voi olla monta isää tai äitiä, perheeseen voi kuulua mummi tai vaari. Perheitä on monenlaisia.

Huoltajalle

- Perhepäivä: samanlaista perhettä ei ole olemassa-kaan. Pihalle tai sisälle voi tehdä kivoja rasteja, joita lapsi käy läpi oman perheensä kanssa.
- Lapset, joiden perheestä ei pääse osallistumaan kehtään, osallistuvat rasteille ryhmän aikuisten kanssa.
- Rastit esim.
- Koko perheeltä saa osua vain 3 jalkaa ja 2 kättä maahan.
- Käykää tutustumassa toisen lapsen perheeseen

Hyvinvointi ja terveys

Aiheita

- Neljä turvataitoa: Nimet kehon osille, uimapuku-, kolmen kohdan- ja kosketuksen säännöt.
- Opetellaan sanomaan EI! Ikatoverille, isommalle lapselle ja aikuiselle.
- Kaikkien pitää tuntea ryhmässä olevansa turvassa.
- Hyvä kosketus.
- Mitä on kiusaaminen ja satuttaminen? Miten toimia? Kenelle kertoa?
- Lapsi haluaa, että hänet hyväksytään.

Puhutaan

- ”Jos pelottaa tai hämmentää, sano EI, lähde pois ja kerro aikuiselle.”
- ”Kosketuksen pitää aina tuntua mukavalle.”
- ”Ikiomiin yksityisiin paikkoihin, eli pimppiin, pippeleihin, peppuun, nänneihin tai suuhun ei kukaan saa koskettaa ilman hyvää syytä tai lupaasi. Eikä niistä oteta kuvia.”

Materiaaleja

- Turvataidot ja keho -julistte
- Kirjat:
 - Harjanne: Mintun lääkekirja
 - Havukainen & Toivanen: Veera lääkäriässä

Leikitään

- **Harjoitelkaa** nostamaan käsi eteen ja sanomaan kuuluvalla äänellä EI.
- **Lasten pehmo/turvalleluille** voi rakentaa erilaisista askartelumateriaaleista yhdessä pesän esim. omaan lokeroon tai koriin. Sellaiseen paikkaan, jossa lapsi arvelisi lelulla olevan hyvä olla silloin, kun se ei ole hänen omassa kainalossaan.
- Millaisissa paikoissa lapsi itse viihtyy? Missä on mukava ja turvallinen olo?
- **Lääkärileikki** yhdessä aikuisen kanssa pienryhmissä. Voitte perustaa myös pehmolelusairaalan.

Huoltajalle

- Turvataito-ohjeet kotiin. Monelle vanhemmalle nämä ovat uusia aiheita, joten he tarvitsevat lisätietoa ja vinkkejä.
- Digiturvataidoista pienille ja pienten vanhemmille voi opettaa mm.
 - Pieni ei tarvitse ruutu-aikaa.
 - Lasta ei saa jättää yksin katsomaan videota tai sovelluksia.
 - Nimetään laitteet.
 - Mitä tehdä, jos näkee ruudulla jotain pelottavaa?

Lisääntyminen

Aiheita

- Oma perhe tai tuttavaperhe voi odottaa vauvaa.
- Vauvamaha saattaa kiinnostaa lasta.
- Monet tavat tulla vauvaksi perheeseen, kuten adoptio, sijaisperhe, uusperhe ym.
- Hellyys, rakkaus ja hoiva ihmisten välillä.
- Eläinten lapset.

Puhutaan

- ”Vauva kasvaa äidin kohdussa, vauvan kodissa.”
- ”Vauvat tarvitsevat paljon hoivaa, apua ja rakkautta.”
- ”Sinä itsekin olet ollut vauva.”
- ”Isät, äidit tai muut vauvalle läheiset hoitavat ja suojelevat vauvoja.”

Materiaaleja

Kirjat:

- Pelliccioni: Onni-pojasta tulee isovelji
- Bedford: Sinusta tulee isovelji
- Eläinvauva -kirjat

Laulut:

- Nukketeatteri Sampo: Sinä pikkuinen/ Tervetuloa maailmaan/ Toive

Leikitään

Lapsista voi olla hauskaa leikkiä vauvoja. Voitte tuudittaa heitä sylissä tai viltin sisällä tai leikisti tarjota tuttia tai tuttipulloa. Voitte kokeilla jokeltelea ja konttailla huonetta ympäri. Tai sitten voidaan hoitaa pienempiä lapsia ryhmässä. Missä kaikissa asioissa vauvat tarvitsevat apua?

Huoltajalle

Koko yksikölle yhteinen teemavanhempainilta ja työpaja kehotunnekasvatuksen aiheista. Väestöliiton vanhempainiltamalli.

Huoltajille lista malleista, miten puhua aiheesta, mm. puheeksi ottamisen kortit.

Perheet voivat yhdessä katsella lastensa vauvakuva.

Normit ja tavat

Aiheita

- Miten on tapana tehdä asioita? Lapsi huomaa mitä saa ja ei saa tehdä.
- Lapsi opettelee mitä ei-sana tarkoittaa.
- Mikä on sopivaa? Sopivuussäännöt.
- Lapset vasta alkavat harjoitella normeja, sitkeä ja lempeä ohjaaminen.
- Monenlaiset tavat.
- Yksityinen ja julkinen, miten ne eroavat?
- Arvostava kohtaaminen.

Puhutaan

- "Ei ole tapana kaivaa nenää tai peppua toisten edessä. Niin voi tehdä vessassa. Muista sitten vielä pestä kädet."
- "Säännöt on tehty, jotta kaikilla olisi hyvä ja turvallista olla."
- "Pieru ja kakka ovat hienoja ja tärkeitä asioita. Voimme ruuan jälkeen jutella niistä tarkemmin."

Materiaaleja

Kirjat:

- Wirsén: Vem är söt?
- Vestergaard: Vessavinttiöt. Muistele tätä, kun sinulla on hätä!

Leikitään

Esittäkää nukketeatterina lapsille erilaisia tilanteita kahdella tavalla: hassusti ja normin mukaan. Tunnistetaan yhdessä tapa, jolla kannattaa toimia.

Esimerkkikohtauksia:

- Käsinukke pesee kädet hanskat käsissään
- Käsinukke laittaa villasukan käteensä
- ...pissaa pottaan, joka on ylösalaisin
- ...laittaa pikkuhousut päähän

Huoltajalle

Palautelaatikko: Millaisia aiheita voitaisiin käsitellä seuraavalla kaudella? Mitkä asiat kiinnostavat lapsia? Millaisia asioita lapset ovat oppineet? Mitä voisi tehdä toisin?